

TRGOVSKI LIST

Časopis za trgovino, industrijo in obrt.

Naročnina za ozemlje SHS: letno 180 Din, za 1/2 leta 90 Din, za 1/4 leta 45 Din, mesečno 15 Din; za inozemstvo: 210 Din. — Plača in toži se v Ljubljani.

Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani v Gregorčičevi ulici šte. 23. Dopisi se ne vračajo. — Številka pri pošni hranilnici v Ljubljani 11.953.

LETO XI.

Telefon št. 2552.

LJUBLJANA, v torek, dne 6. marca 1928.

Telefon št. 2552.

ŠTEV. 27.

M. Š.

Zakon in Samouprava.

I.

V Sloveniji se je razpasla slaba navada, da vsakega moža politično opredelimo. Kadar spregovori, se mora držati strankarske discipline. Naj potem govori, kar hoče, vse se presoja zgolj raz stališče stranke. Drugod ni tako. V Beogradu na primer so zastopniki gospodarskih slojev vselej složni, ko gre za skupne interese. In v Beogradu ne razumejo, zakaj da imamo v Sloveniji ene ljudi, ki zastopajo gospodarske interese, in zopet druge ljudi, ki spoštujejo samo svojo stranko. Beograjecanom ne gre v glavo, kako da je mogla političnim uplivom na ljubo zaspati institucija, ki smo jo doslej s ponosom nazivali naš gospodarski parlament. Odkrito se priznavam za beograjsko naziranje in povem, da se mora človek soditi po srcu in glavi in ne po političnem številu.

Po 640. letih tlake pod žezlom tuje dinastije smo se dvignili in smo pomagali tvoriti lastno narodno državo. In ko je bila ta država ustvarjena, smo nemudoma razglasili, da smo Slovenci tisti element, ki bo poskrbel za red in pravno varnost v vsej Kraljevini. Deset let že povdarjamo, da naj slovenski uradniki rešijo problem Južne Srbije, češ da je v našem taboru shranjeno zlato runo dobre državne administracije. Ex Emona lux!

Te naše pretenzije gredo predaleč. Vendar pa hočem izraziti svoje zadovoljenje, da je prevzel posle notranjega ministra eden najboljših mož, ki jih je Slovenija rodila. Baš njegova stranka se je trudila za udeležitev oblastne samouprave. Če ji to štejejo v zaslugo, jo moramo v početkih delovanja naših oblasti svariti pred usodnimi napakami, ki utegnejo v kraljevini tretji vse lepe nade v koristno, plodno delovanje slovenskih oblastnih skupščin in oblastnih odborov. Meseca decembra 1927 in meseca januarja 1928 smo kritikovali način, kako da sta se oba oblastna proračuna pripravila in sklenila. Posebej smo se upirali proti razkosanju države v številna davčna in carinska ozemlja, ki mora biti žalostna posledica neurejenemu finansiranju samouprave po 33 oblastnih skupščinah, ki med seboj niti nimajo telefonske zveze.

Že v starih časih so nam očitali tisto fiskalno mentaliteto, ki je naše ljudi predestinirala za lebljatarje. Mi se ves čas pritožujemo zaradi rigorozne davčne prakse, katero izvajajo pri nas organi finančne uprave. Ta rigoroznost je pač še preostala iz gori omenjenih starih časov in nam ni v čast. Na isti račun pa moramo knjižiti gorečnost finančne kontrole v Sloveniji, ki je pričela pobirati nove oblastne davščine mnogo preje, nego so te postale zakonite. Zastopstvo važne gospodarske stroke je stavilo na pristojno mesto lepo utemeljeno vprašanje, zakaj da se postopa s tako nepriemerno naglico. Prejelo je pismen odgovor, ki pravi, da se je v tej stvari Oblastni odbor v Ljubljani izjavil takole:

»Proračun ljubljanske oblasti je odobrila ministar za finance v celoti za dohodke in izdatke od 1. januarja do 31. decembra 1928. Oblastne davščine, ki jih je sklenila pobirati oblastna skupščina v svojem decemberskem zasedanju leta 1928, so sestavni del dohodkov tega proračuna ter pričnejo teči z dnem 21. januarja 1928. Na

tem nič ne spremeni okolnost, da se je objava proračuna in uredb zakasnila. Javnost je bila o oblastnih davščinah obveščena z uradnim komunikacijem oblastnega odbora, ki je izšel v dnevnem časopisu dne 1. februarja 1928.«

Taka izjava ne drži. Nikakor se ne more zahtevati, da se naj ljudstvo pokori oblastnim uredbam, katere sploh še niso objavljene. Odižozna uredba o oblastni trošarini na premož se n. pr. niti ni mogla objaviti, ker se je šele pričetkom meseca februarja 1928 končno redigiralo njeno besedilo. Dne 7. februarja 1928 so naši rudarski obrati prejeli Pravilnik Oblastnega odbora o pobiranju te trošarine in je v pravilniku prilično vpoštevana odločba gospoda ministra glede znižanja trošarine za premož, ki se uporabi v produkcijske namene. Ta pravilnik se je kasneje aboliral, uredba sama pa se je z bistveno drugačnim besedilom objavila šele v prvi številki novega uradnega glasila, katera je datirana od 18. februarja 1928. Ljubljanski oblastni odbor se je potem odločil, da se oblastne trošarine pobirajo šele od 1. februarja 1928 dalje. Kako raj razumemo, da so organi finančne kontrole že meseca januarja pregledovali zaloge na premož in menda celo že pobirali trošarino na opojne pijače?

Prevelika gorečnost gospodov od finančne kontrole ne more odvezati Oblastnega odbora dolžnosti, da postopa strogo po veljavnih normah. Ne moremo dopustiti, da se v zakonu predpisano objavljanje oblastnih uredb nadomešča s komunikacijami v dnevnem časopisu, ne glede na to, da se težko najdejo med sportnimi vestmi in kino-reklamami. Najmanj se sme taka liberalnost prakticirati v Sloveniji, ki venomer ogorčeno zahtevajo pravno sigurnost in urejeno administracijo. Na čelu ljubljanske oblastne uprave stojijo pravniki, ki umejo čitati zakone. Potrebno je, da se zakonu pokoravajo tudi sami.

VIII. Ljubljanski velesejem

Pohištevna industrija in obrt na velesejmu. V Sloveniji smo lahko ponosni na razvoj domače lesne industrije in obrti, zlasti pa na naše pohištevno mizarstvo. To grano slovenske obrtne in industrijske produkcije upoštevajo zbog svoje kvalitativne solidnosti in okusa vse pokrajine naše države; glas o naši zmožnosti pa se je razširil tudi že preko meja. Uprava Ljubljanskega velesejma namerava posvetiti letos posebno pozornost lesni obrti in industriji. Prilikom letošnjega velesejma, ki se vrši od 2. do 11. junija, namerava prirediti posebni oddelek za razstavo lesnih izdelkov zlasti pohištva in z obsežno in velikopotezno reklamo privabiti čim večje število interesentov iz cele kraljevine in sosednih držav. Na to opozarjamo vse naše lesne obrtnike in industrijalce in jim priporočamo udeležbo kot razstavljalce, kar bo samo v njihovo lastno korist.

Permanentna razstava pohištva na Ljubljanskem velesejmu. Mizarstva obrt je v Sloveniji zelo razvita. Po deželi imamo veliko število mizarjev, ki se odlikujejo z dobrim in preciznim delom, ki pa nimajo prilike stopiti v stike s konzumenti mest in južnejših pokrajin naše države. Manjkajo jim pač izložbena okna, skladišča in poslovni lokali v mestu, zlasti v Ljubljani. Zato se je na inicijativo raznih faktorjev odločila uprava Ljubljanskega velesejma, prirediti prilikom letošnjega velesejmske prireditve specialno razstavo pohištva, ki pa bi

Posledice valutne reforme.

Pod tem naslovom čitamo v beograjskem »Privrednem Pregledu« z dne 26. februarja t. l. zanimiva izvajanja, ki so posebno aktualna z ozirom na vesti, da naj bi novo veliko inozemsko posojilo služilo tudi stabilizaciji naše valute.

Kako se bo izvršila zakonska stabilizacija, na katerem kurzu in kedaj — to so vprašanja, ki se stavlajo v isti sapi in zahtevajo odgovora. Kar se tiče stabilizacije kurza, o njem bo menda še najmanj dvoma. Verjetno je, da bo ostal današnji kurz dinarja, ki traja že 2 1/2 leti. Vse pa zavisi seveda od ljudi, ki bodo stabilizacijo izvedli. Mogoče bodo vidli v njej ugodno sredstvo za trenutno olajšanje kmečkih in drugih dolgov, kakor tudi sredstvo za nudenje momentane izvozne premije, da se na ta način poživijo zunanja trgovina.

Danes še tudi ni znano, da li se bo ustvarila nova, večja monetarna jedinica, ko je današnji dinar, ki je izgubil veliko na svoji zlati vrednosti, a še več na svoji predvojni kupni moči, upoštevajoč dejstva, da se je zlato pocenilo za 30 do 40% po vojni. Ako se ne bi uvedla nova denarna enota, kakor »belga« v Belgiji, »šiling« v Avstriji ali »pengö« v Madžarski, pa bi se še vedno mogel uvesti novi, zlati dinar, ki bi bil jednak vrednosti zdajšnjih 9—10 dinarjev.

Interesantno je, da se morejo danes tvoriti razne predstave o tem, kako bo izgledal državni budget, stanje Narodne banke, bilance delničarskih družb, borze itd. po izvršeni stabilizaciji. Vse te številke in kurzi se morejo zmanjšati za 9—10-krat, lahko pa ostanejo tudi iste, kakor danes. V Italiji n. pr., ki je med zadnjimi utrdila kurz svoje lire napram zlatu, je ostalo vse pri starem in se ni nič valoriziralo. Nekatere druge države pa, ki so osvojile novo denarno enoto, so izvedle tudi valorizacijo.

Kake so posledice stabilizacije, pri-

čaju danes že prilična izkustva. V državah, ki so uvedle novo denarno jedinico — Belgija, Nemčija, Madžarska, Avstrija — je nastopilo dviganje cen takoj po stabilizaciji. Izgleda, da je vsako prilagodjenje cen novi valuti vedno v njeno škodo. Zanimivo je, da so vsepovsod, tudi tam, kjer je papirnati denar prinesel toliko razočaranj, sprejeli novo valuto z nekim nezaupanjem. Kajti nova valuta je vzemirila cene, ustaljene na kolikor toliko stabilizirani valuti.

V Italiji, ki ni uvedla nikake nove jedinice, je zakonska stabilizacija izzvala izreden dvig cen pri uvoznih predmetih. Če ga premostrimo bližje, vidimo, da ga ni povzročila toliko stabilizacija sama, kolikor kurz, na katerem je bila izvršena. Italija je izvedla stabilizacijo v razmerju z angleškim funtom, ki je znašal tedaj 90 lir. Industrijalci so stremeli po ojačanju in poživljenju izvoza ter zahtevali, da se lira ustali na bazi 1 funt = 100 lir. Mussolini ni v polni meri ugodil njihovim težnjam, vendar storil majhno koncesijo s tem, da je izvršil zakonito stabilizacijo na kvoti 1 funt = 92 lir. Da ni napravil tega, ne bi bile nastopile nikake spremembe v cenah, ker je še dalje ostala v prometu papirnata lira, v kateri se izražajo državni budget, bilance, davki itd. V bistvu Italija ni uporabila nikake revolucionarne metode: Odkrila se je samo vsaki nadaljnji krepitvi lire s tem, da je utrdila njen kurz in sklenila posojila in kredite, s pomočjo katerih hoče obdržati z zakonom določeno razmerje lire napram zlatu. Z drugimi besedami: Dala je na znanje, da bo plačala za angleški funt vedno samo 92 lir.

V veljavi pa so ostali še nadalje valutni predpisi in pravilniki ter kontrola nad posojili, sklenjenimi v inozemstvu. Inozemske devize se morajo prodajati vladi.

Iz navedenega je razvidno, da zakonita stabilizacija ne znači nujno ustvaritve nove denarne enote. Uve-

Ljubljanska borza.

Tečaj 5. marca 1928	Povpraševanje Din	Ponudba Din
DEVIZE:		
Amsterdam 1 h gold.	—	22'89
Berlin 1 M	13'5725	13'6025
Bruselj 1 belga	—	7'9290
Budimpešta 1 pengö	—	9'9385
Curih 100 fr.	1093'50	1096'50
Dunaj 1 šiling	7'9985	8'0285
London 1 funt	277'13	277'93
Newyork 1 dolar	—	56'87
Pariz 100 fr	—	223'82
Praga 100 kron	168'20	169'—
Test 100 lir	299'45	301'45

Razširjajte »Trgovski list«!

Stalno razstavo domačih industrijskih proizvodov namerava otvoriti trgovačko udruženje v Skoplju. Podjetja, koja bi hotela svoje proizvode razstaviti na navedeni razstavi, naj se obrnejo direktno na naslov: »Trgovačko udruženje v Skoplju«.

Gospodarski stiki s Smirno. V Smirni je že sedaj okoli 150 naših državljanov, a večje število se pripravlja, da se tja preseli. Smirna izredno dobro napreduje in nove zgradbe se z mrzlično hitrostjo zidajo na mesto starih, ki so zgorlele med vojno. Smirna konzumira mnogo gradbenega lesa, a od deželnih pridelkov bi mogli tja izvažati zlasti fižol.

tudi po končanem velesejmu ostala na sejmišču kot permanentna razstava. Tu bo imel vsak mizar priliko stalno razstaviti svoje izdelke, velesejmska uprava pa bo po svojih močeh zainteresirala konzumente za nakup. Podrobne podatke in pogoje, ki so zelo ugodni, daje radevolje uprava velesejma v Ljubljani.

EKSPORT LESA IZ ČESKOSLOVAŠKE.

Českoslovaška republika je eksportirala v decembru 1927 od vsega lesnega eksporta v Nemčijo 55 odstotkov po teži in 69% po vrednosti. Na Ogrsko je šlo 38 oziroma 21%, v druge gezele 7 oziroma 10%. V decembru leta 1926 je prišlo na Nemčijo po vrednosti 53'5%, na Ogrsko 35%, na druge dezele 11'5%. Vidimo, da se je eksport českoslovaškega lesa v Nemčijo dvignil, eksport na Ogrsko je padel. Vidimo tudi, da kupuje Nemčija boljše stvari kot Ogrska.

Obrestno oderuštvo na Ogrskem. Že več let se bori ogrska vlada skupaj z Ogrsko Narodno banko proti oderuštvu z obrestmi. Doslej brez uspeha. Na deželi morajo plačevati kmetje bankam za dovoljene kredite še zmeraj 16 do 18 odstotkov, in tudi budimpeške banke računijo do 12 odstotkov. Sedaj hočejo napraviti temu oderuštvu konec, in bo stavil finančni minister Bud v parlamentu tozadeven predlog. Po predlogu bo najvišja obrestna mera 10%. Kar bo čez, je oderuštvo in bo kot tako kaznovano.

sti bi se mogla še 5, 10 ali 15 let pozneje, ako bi se zdajšnja pokazala kot nezadostna.

Ako bi tudi mi po italijanskem vzorcu izvršili zakonito stabilizacijo dinarja napram angleškemu funtu ali dolarju, bi mogel še nadalje ostati v prometu papirnat dinar, današnji bankovci in noyici.

Nič se ne bi izpremenilo, Narodna banka ne bi tiskala novih bankovcev, niti finančno ministrstvo kovalo novih novcev. Današnja jedinica bi ostala še nadalje plačilno sredstvo in nominator vseh vrednosti. Ne menjal bi se niti današnji obtok bankovcev, kar bi tudi nikakor ne bilo umestno, ako naj zakonita stabilizacija predstavlja dejansko stanje stvari. Vrnitev državnega dolga Narodni banki, ki znaša preko 4 milijarde dinarjev, ne bi pomenila zmanjšanje obtoka bankovcev, temveč njega fundiranje z zlatom, odnosno z zlatimi devizami.

Z drugimi besedami: današnji bankovci bi dobili v zlatih devizah še eno in sicer večje kritje. Skupen današnji obtok bankovcev bi bil krit z 290%, ako bi država plačala vsaj polovico svojega dolga pri Narodni banki. Na ta način bi bilo znatno povečano zlato kritje obtoka.

Reguliranje vseh teh stvari ne bi pomenilo nikako zvišanje kontingenta bankovcev, ki ga izdaje Narodna banka za svoj račun v vidu posojil na menice in na zaloge. Kurzi akcijskih in državnih papirjev bi še nadalje kotirali na borzi v papirnatih dinarjih.

Tako zakonita stabilizacija naravno ne bi značila striktnega prelaza na zlato, ker se bankovci ne bi zamenjali za zlato, temveč bi se s pomočjo njih v ustaljenem sorazmerju in v mejah deviznih predpisov (ki bi se verjetno poostrili), mogle dobili po stalnem kurzu zlate devize, to je dolarji ali funti, ali njih ekvivalenti v drugih inozemskih devizah, ki se morejo pretvoriti v zlato, ker so zamenljive za zlato. Taka stabilizacija ima poleg dobrih strani tudi svoje nevarnosti. Niti zlata valuta ne jamči stabilizacije cen, kaj šele valuta, nastajena na drugo valuto, ki je momentano zlato. Na ta način pridemo v odvisnost ne samo napram zlatu, temveč tudi napram zemlji, katere valuta je sedaj zlato in ki more dvignati ali znižati cene pri nas po svoji volji in v skladu s svojimi interesi.

Navedena valutna reforma bi povoljno uplivala na kurze vseh papirjev, ki se glase na dinar. Kurzi teh papirjev zavise od kurza dinarja, v onem momentu pa, ko se dinar utrdi z zakonom, prestane ta riziko in zupanje v omenjene papirje naraste doma in v inozemstvu.

Kar se tiče akcijskih, se bo moral spremeniti zakon o valorizaciji bilančnih vrednosti pri delniških družbah. Do sedaj je dopuščal povečanje gotovih predvojnih investicij največ za petkrat. Ko se je uveljavil ta zakon, čigar veljavnost je podaljšana, še ni bilo znano, kaj bo z dinarjem in kako se bo izvedla valutna reforma (kar se v ostalem še danes prav ne ve). Akcije družb, ki so se okoristile s tem zakonom in izvršile popravne v pogledu vknjiženja predvojnih investicij, so pokazale porast. Z valorizacijo se je doseglo ali povečanje glavnice ali pa povečanje starih, odnosno tvorenje novih rezervnih fondov.

Sprememba zakona o valorizaciji bo morala dopustiti, da se predvojne investicije pokažejo v bilanci v večji vrednosti (n. pr. 10krat večji). To bo ugodno vplivalo na kurz akcijskih družb, ki imajo predvojne investicije.

Na državne papirje bo valutna reforma uplivala še povoljnejše, ker se glase na dinarje, medtem ko se glase delnice na imetje družbe, ki jih je izdala. Dotok inozemskega kapitala bo povzročil, da se bo obrestna mera približala povprečni stopnji v ostalih državah. To pa bo značilo gotovo povečanje kurza, dinarskih papirjev, ker se na ta način zmanjša renta, ki jo donajajo.

Upliv Amerike na cene, ki je že danes ogromen, se bo z valutno reformo še povečal. Mnogi ekonomisti že delj časa obtožujejo Ameriko, da

sterilizira zlato, to je Amerika ne dopušča, da bi zlato povzročilo svoje pravilne posledice, a znano je, da morajo cene valovati, kadar je zlata v izobilju. Če bi Amerika dopustila, da zlato upliva na cene, bi te porastle, to pa bi izzvalo odtok zlata iz Amerike v druge države. Dotok zlata v slednje pa bi tu povzročil povečanje kredita in zvišanje cen. Nasprotno pa danes Amerika zadržuje porast cen v Evropi in s tem večja breme dolgov, ki ga prenaša Evropa. Na ta način povečava Amerika stvarno vrednost i obresti i glavnice, ki jih mora plačati Evropa. Amerika ščiti sebe, a obremenjuje Evropo. In ta opasnost, da napravi iz Evrope slabega dolžnika, bo mogoče privedla Ameriko do tega, da bo odprla meje uvozu blaga iz Evrope.

Iz izkustev, ki smo jih imeli doselej, se more reči, da bo zakonita stabilizacija dinarja značila znaten porast zanimanja inozemcev, ki bodo z nami z večjo sigurnostjo in boljše voljo sklepali razne kupčijske posle. Inozemski kapital bo postal mobilnejši in ne bo tako drag, ker ne bo obstojal več valutni riziko.

Na drugi strani bo valutna reforma ugodno vplivala na poživljenje gospodarskega življenja v državi sami, ker bo izključen moment valutnih oscilacij in špekulacij.

Vse to pa moremo pričakovati samo tedaj, če bo vlada podvzela vse potrebne finančne mere, ki jih imperativno narekuje sedanji ne baš zavidanja vreden ekonomski položaj. Rezerve inozemskih deviz morajo biti tolike, da bo mogoče v vsakem trenutku držati ustaljeni kurz dinarja. Niti budžet, niti davki ga ne smejo privedi v nevarnost. In končno bo odvisen uspeh stabilizacije tudi od tega, ali jo bo izvedla jaka ali slaba vlada, vlada, ki bo imela polno zupanje doma in v inozemstvu.

Občni zbor Gremija trgovcev v Ljubljani.

(Glej poročilo v zadnjem Trg. listu.)

Med ostalimi resolucijami, ki so bile sprejete na občnem zboru ljubljanskega gremija, omenjamo samo nekatere, ki zadevajo zlasti ljubljanske trgovce.

Važna resolucija se tiče akcije, ki jo naj izvede novi odbor glede pocenitve električnega toka v Ljubljani. Preobširno bi bilo na tem mestu baviti se s tem vprašanjem, ker nam je v zadnjih številkah Trg. lista ing. Anton Ditrich jasno orisal celotni položaj ljubljanske mestne elektrarne z ozirom na izdano »določila za dobavo električnega toka iz ljubljanske mestne elektrarne«, katero so prejeli ljubljanski konsumenti.

G. ing. Ditrich končuje svoje članke z ugotovitvijo, da ni nikjer našel tako prefranih zahtev, kakor v določilih mestne elektrarne ljubljanske. Neobhodno potrebno je, da elektrarna nemudoma pripravi nove pogoje za dobavo električnega toka, ki bodo v skladu z modernimi principi za pospeševanje elektrifikacije. Gremij trgovcev je že meseca januarja pokrenil korake za pocenitev električnega toka. Mestni magistrat je povabil zastopnika gremija, da se zgledi pri ravnateljstvu mestne elektrarne, kjer naj se ugotovi, kako bi bilo postopati pri zaračunavanju električne razsvetljave v izložbah, ako se razsvetljava uporablja v času ko so trgovine že zaprte. Dne 24. januarja se je vršil tozadevni sestanek interesov, na katerem se je podrobno razpravljalo o predlogih, ki naj bi se stavili ravnateljstvu mestne elektrarne. Zadeva se je pa zavlekla in se tozadevna pogajanja še niso vršila, ker je jasno, da se morajo dosedanja določila mestne elektrarne popolnoma spremeniti in uveljaviti moderen privlačevalni tarif za večjo uporabo toka. Tudi smo mnenja, da se to vprašanje ne da obravnavati s kratkim razgovorom pri ravnateljstvu mestne elektrarne, temveč da se to vprašanje mora rešiti na širši podlagi, s katerimi se more baviti predvsem občinski svet. Občinski svet mora v

to svrhu določiti poseben odsek, kateremu naj pritegne tudi zastopnike gospodarskih korporacij in druge odlične strokovnjake, na katerem naj bi se to vprašanje stvarno razpravljalo in izvedla nova določila o nabavi električnega toka za mesto Ljubljana. Osnova nacionalne ekonomije je »Kdor več kupi ceneje dobi«. To načelo bi moralo tudi vodstvo mestne elektrarne imeti pred očmi predno je izdalo nova navodila, in cene toku usmeriti v pravcu kdor uporablja več električnega toka, ta naj manj plačuje. Dejstvo je, da plačujejo trgovci, ki uporabljajo nešteto žarnic, preobčutno takso. Vse pristojbine v novi izdaji niso bile zadostno premišljene. Vodstvo mestne elektrarne bi moralo pred izdajo novih določil zaslišati predvsem gospodarske kroge, ki bi gotovo dali tehtne pripomočke na razpolago. Na Dunaju je mestna občina znižala trgovcem električni tok v izložbah za 50%, v ostalih pa za 20%.

Dejstvo je, da ljubljanski trgovci žrtvujejo znatne vsote za olepšavo izložbenih oken, in to ne samo v svojo korist, temveč tudi v korist mesta samega. Ker se večina trgovin zapira že ob 6. uri, se mora dati našemu trgovstvu vsestranska možnost, da se tudi po tej uri potom lepih izložb in učinkovite razsvetljave uveljavlja in opozarja kupujoče občinstvo na svoje predmete. Občinstvo samo pa polaga posebno pozornost na razvoj in napredek posameznih trgovcev, kateremu je tudi dana prilika, da se primerljivo orijentira glede cen blaga.

Spričo občutne gospodarske krize je potrebno, da se gospodarski krogi o vseh važnejših in perečih vprašanjih ponovno sestajajo na skupne sestanke, na katerih naj bi se imela razmotrivati vsa aktualna vprašanja ter vse nepravilike, ki teže danes naše trgovstvo. Gospodarske razmere same silijo tudi na spremembo dosedanjega carinskega zakona, ki naj se izvede pod vodstvom strokovnjakov. Odločno je občni zbor protestiral proti prenosu sodno deponiranih denarnih zneskov v Beograd, kar bi zelo kvarno vplivalo na gospodarske razmere Slovenije. Ti predlogi, ki jih je stavil trgovec g. Ivan Železnikar, so bili sprejeti na občnem zboru soglasno.

VINSKI SEJEM IN RAZSTAVA VINA, KONJAKA IN ŽGANJA IZ CELE DRŽAVE V BEOGRADU.

Srpsko poljoprivredno društvo priredi v svojem domu v Beogradu, Nemanjina ulica št. 11, veliki vinski sejem, razstavo vina, konjaka in žganja iz cele države SHS od 22. do 25. aprila 1928. Kot poverjenika za Slovenijo je Srpsko poljoprivredno društvo v Beogradu imenovalo kletarskega nadzornika v Mariboru g. Zabavnika. Dogovorno z ravnateljstvom Vinarske in sadjarske šole in Vinarskega društva v Mariboru se bo zbiralo pošiljke vina, konjaka, žganja, šampanja in dezertnih vin, namenjenih iz Slovenije za ta sejem in razstavo, v Mariboru na Vinarski in sadjarski šoli, odkoder se jih skupno pošlje v Beograd. Goriimenovani poverjenik je poslal producentom okrožnico, v kateri prosi, da se udeležijo te prireditve, ki je velevažna za prospeh naše vinske produkcije in vinske trgovine, s svojim pridelkom vsi producenti, ako ne sejma z 8 steklenicami, pa vsaj razstave z 2 steklenicami vsake sorte vina itd. in da v svojem področju pridobijo še druge večje producente, vinarske organizacije in zanesljive vinske trgovce za udeležbo in obisk navedene prireditve. V svrhu prijave je okrožnici priložiti polo, ki mu jo je v vseh rubrikah izpolnjeno doposlati najpozneje do 20. marca 1928. Predpisano število steklenic vina itd. za sejem ali razstavo pa je franco oddati ali doposlati najpozneje do 5. aprila 1928 Vinarski in sadjarski šoli v Mariboru.

Trgovci in pametni gospodarji sploh čitajo redno TRGOVSKI LIST!

Dr. M. Škerlj:

Nekaj poglavij iz delniškega prava po poljskem osnutku delniškega zakona.

(Po predavanju v društvu »Pravnik«.)

Uvod.

Ze pred vojno so v nekaterih državah pripravljali nove delniške zakone ali vsaj novelacije veljavnih. Medvojni in povojni razvoj gospodarskih prilik je povzročil, da se je to delo razširilo in pospešilo. Danes je reforma akcijskega prava, da navedem nekaj primerov, izvršena v Angliji, Rusiji, Perziji in Lihtenštajnu, nove osnutke imajo Švica, Italija, Holandska, Madjarska, Poljska, Avstrija (tu zasebna, neuradna dela), tudi Češkoslovaška in Nemčija se pripravljata k novi ureditvi akcijskega prava in ravno tako naša kraljevina. Načini nove ureditve so različni, deloma tvorijo norme delniškega prava sestavino trgovinskih zakonikov ali drugih kodifikacij (n. pr. Švica, Italija, Lihtenštajn), deloma posebne zakone ali osnutke (n. pr. Holandska, Madjarska, Poljska). Vprašanje sistema ni bogzna kako važno, razlogi za eno ali drugo ureditev redno niso teoretski, nego historični in praktični. Kjer so že doslej imeli poseben delniški zakon, tam se tudi novelacija rada vrši s posebnim zakonom, kjer je bilo delniško pravo urejeno v drugi kodifikaciji, se redno novelira s celo kodifikacijo ali vsaj z znatnim njenim delom. Vendar to ni brez izjeme: Madjarska n. pr. namerava zaenkrat novelirati samo akcijsko pravo in po ti poti hodi tudi Poljska, kar se vidi na prvi pogled nekam čudno, ker ima Poljska, slično kakor naša država, več pravnih sistemov in bi pričakovali, da se bo lotila kodifikacije akcijskega prava skupaj s kodifikacijo vsega trgovinskega prava. Kaj je spočetka bil razlog, da se je že l. 1919. začelo posebno delo za akcijski zakon, mi ni znano, pozneje pa je razumljivo, da se je posebno delo nadaljevalo, kajti Poljska je dober del trgovinskega prava med tem novelirala s posebnimi zakoni in uredbami, tako da celotna kodifikacija trg. prava pač ni več tako nujna, kakor kodifikacija delniškega prava. Pri nas naj se delniška družba uredi v novem enotnem trgovinskem zakoniku in po mojem mnenju je to, kakor stvar stoji danes, povsem pravilno, zlasti če se bo naš bodoči trgovinski zak. držal italijanskega načina, da se norme, ki se tičejo vseh trg. družb, zbera v skupnih poglavjih, katerim slede posebna poglavja za vsako vrsto trg. družb. Na ta način se znatno skrajša obseg zakona, snov se predela mnogo globlje, bistvene razlike bodejo mnogo bolj v oči. Seveda slaba stran: pravna snov za poedino družbo ni tako udobno pri roki.

No, s tem se ni treba nadalje baviti, pač pa bi se, preden pridemo v podrobnosti, dotaknil nakratko očitka, da izjednačevanje zakonov, zlasti trg. zakonikov, pri nas napreduje prepočasno. To je res, če vzamemo samo precejšnje število let naše hitro živeče dobe, ki so potekla od ujedinenja, ni pa res, če pogledamo okoli sebe: V Švici se novelacija nekaterih poglavij obligacijskega prava, v Italiji novi trg. zakonik pripravljata že od leta 1919 in važno je, da je trebalo prva osnutka, ki sta nastala takoj po vojni, že po par letih temeljito predelati, zlasti tudi omiliti prestroke norme akcijskega prava. Poljski osnutek se je pripravljaj, kakor rečeno, od l. 1919, madjarski pa v glavnih potezah izvira celo iz predvojnih časov. Ni skoro težje poglavja v trgov. pravu, nego je poglavje o delniških družbah, ne morada toliko z zgolj pravnega, kolikor z narodno- in zasebnogospodarskega stališča. Pravna konstrukcija družbe, kavtele pri ustanavljanju, izpremembi pravil, razdoru, ustroj družbenih organov, zlasti razdelitev funkcij in odgovornosti, bilančni propisi, olajšanje sanacije omajanih družb itd. — vse to danes pravniku z zgolj zasebnopravnega stališča ni pretežka naloga, tem težje je pogoditi v vsem tem pravo mero, da morejo delniške druž-

be res delati in živeti, ne da bi bilo, ako ne poslujejo uspešno, preveč ogroženo gospodarsko življenje, za katero so neobhodno potrebne. Povsem v redu je torej, da se nismo prenaljili s svojim zakonom, nego da smo počakali poizkuse in izkušnje gospodarski bolj razvitih držav. Sedaj pa, mislim, da imamo dovolj snovi in da se je gospodarski razvoj tudi pri nas toliko usmeril in ustanovil, da nam dalje ni treba zatezati. Tem važnejše je sedaj, da se s tujimi zakoni in osnutki seznanimo tudi naša javnost, kajti tako bi se dobila ena glavna podstava za uspešno in stvarno kritiko našega bodočega zakona. Druga glavna podstava je seveda pravilna vsestranska presoja našega gospodarskega položaja. Marsikateri predpis tujih zakonov je lahko povsem primeren tam, kjer naj velja, s tem pa ni rečeno, da bi bil dober tudi pri nas.

Najprej sem nameraval govoriti splošno o smernicah, ki nam jih razodevajo novi delniški zakoni in osnutki, pri čemer sem zlasti mislil na lichtenštajnski zakon in na poljski ter italijanske in švicarske osnutke, kajti angleški in ruski zakoni prihajajo za nas manj v poštev, španski osnutek in perzijski zakon se mi ne vidita baš znameniti deli, holandski in madjarski osnutki pa mi nista bila dostopna po besedilu, nego le po poročilih. Toda kmalu sem se uveril, da bi snov daleko presežala okvir predavanja in tako sem izbral samo par osnovnih poglavij, ki se mi zde posebno važna, za temelj pa sem vzel poljski osnutek kot najmlajši, torej brez dvoma izdelan na podstavi vseh starejših. Poleg tega mi je bilo odločilno, da so poljske pravne in gospodarske prilike v marsičem precej slične našim. Oziram se pa tudi na najvažnejše razlike po prvoimenovanih treh zakonih in osnutkih, ki jih naprej zaradi kratkosti označujem samo kot zakone ali kot osnutke, in omeniti moram marsikaj, kar ni različno od modernih akcijskih zakonov niti ne od našega delniškega regulativa, ker ni važno samo to, kar je novo, nego tudi to, kar novi zakoni od starega navzle izpremenjenim prilikam priznavajo kot dobro. (Dalje prihodnjč.)

Konjunkturni dvig v Severni Ameriki.

Zboljšanje v industrijski konjunkturi Zedinjenih držav se kaže zlasti v železni industriji. Januarska produkcija surovega železa je bila z 2.850.000 tonami za 6,3% večja kot decembarska; povpraševanje po jeklu se je poživilo, obratovati je pričelo 15 novih plavžev. Nekatere družbe so cene že dvignile, zlasti za jeklene plošče in žične izdelke. Zvišanje znaša 2 do 3 dolarje pri toni. Potreba po surovem jeklu se je bistveno dvignila in tudi železniškega materiala so veliko naročili. Prodaja jekla za avtomobile pa še zmeraj ni zadovoljiva. Naročila v avtomobilni industriji so se sicer zelo pomnožila, pa vendar niso dosegla pričakovane višine. Konkurenčni boj v avtomobilni industriji je precej hud, zlasti proti Fordu. Nedavno je Nash Motor Co. znižala cene za 5 tipov za 30 do 90 dolarjev. Valjarne tračnic v U. S. A. delajo sedaj z 80-odstotno izrabo kapacitete. Tudi industrija pločevine kaže povečano potrebo. V ožji kovinski industriji se zboljšanje še ne javlja tako izrazito kot v železnih panogah, a tudi tu računijo v bližnjem času vsled velikih stavbnih naročil in obsežnih investicij pri železnicah z intenzivnejšo zaposlitvijo. V januarju so investirali v nove zgradbe 427 milijonov dolarjev.

V bombaževi industriji so šle cene ponovno nazaj in sicer v prvi vrsti vsled poročil o ugodnem poteku obdelovalnih del za novo bombaževu sezono. Na ameriškem jugu so poleg tega na ponudbo velike zaloge surovega bombaža. Na drugi strani je pa konsum oprezen in ne kupuje veliko.

V strojnih panogah je nastopilo nalahno zboljšanje v naročilih. Severoameriški eksport strojev je dosegel v letu 1927 vrednost 435,5 milijonov dolarjev, kar znači proti letu 1926

devetodstotni eksportni povešek. — Trg petroleja trpi še zmeraj na posledicah nadprodukcije, ki pritiska na cene, dočim se javlja pri stranskih produktih zboljšanje. Glede na velike zaloge petroleja so vrtalne družbe v seminolskem okraju nedavno sklenile, da se bodo dogovorjenih omejitev v vrtnanju držale še do 1. aprila. Dnevna produkcija surovega petroleja znaša sedaj ca. 2.400.000 kub. čevljev.

KONZUMNA DRUŠTVA V NEMČIJI.

Vodilna centralna zveza nemških konsumnih društev (v Nemčiji sta dve konsumni organizaciji) objavlja sedaj izredno zanimive zaključke svoje letne statistike. Trgovina v zadnjih letih je dosegla sledeči obseg:

leta 1914	493'0 milijonov mark;
leta 1924	548'7 milijonov mark;
leta 1925	702'5 milijonov mark;
leta 1926	811'4 milijonov mark;
leta 1927	982'2 milijonov mark.

Vidimo torej zelo močno dviganje. Računski zraven še ne znane številke državne zveze (sedež Köln), ki grede gotovo nad 150 milijonov mark, dobimo za preteklo leto skupno vsoto visoko nad 1 milijardo mark. Primerjajoči račun za deset deželnih zvez nam pravijo, da se je promet dvignil pri vseh zvezah. Leta 1926 je bilo tri milijone članov.

Izredno močna je porast hranilnih vlog, o čemer nas prepriča sledeči seznam:

leta 1914	80'2 milijonov mark;
leta 1924	49'5 milijonov mark;
leta 1925	82'7 milijonov mark;
leta 1926	138'1 milijonov mark;
leta 1927	207'5 milijonov mark.

Poročilo navaja potem še druge številke in pridane sledeče razmotrivanje: »Spričo sedanje vladne subvencijske politike so te številke še posebno zanimive. Kar je tukaj zgrajeno, sloni vse brez izjeme na domači moči in ni bazirano na nobeni podpori. Tudi težka brezposelnost povojne dobe ni mogla tega razvoja ovirati. Najmočnejši razvoj je zaznamovati povsod tam, kjer se ne izplačujejo nikakšne subvencije. Subvencionirane zadruške skupine niso nikdar mogle doseči številke konsumnih društev; konsumna društva so med vsemi tremi skupinami blagovnih zadrug daleko na čelu, veliko pred kmetijskimi in obrtnimi nakupovalnimi zadrugami.«

Številke posameznih četrtletij v zadnjih treh letih kažejo posebno jasno, kako veliko je sezonsko kolebanje tudi v trgovini z živili. Četrto četrtletje ima zmeraj prav posebno velik prometni dvig in ga prvo četrtletje prihodnjega leta nikakor ne doseže Sicer se pa kaže pri posameznih četrtletjih skupnim letom primeren dvig.

Trgovina.

Ruska sladkorna kampanja. Zadnja sladkorna kampanja v Ukrajini je prinesla rekordni zaključek. Ukrajinske sladkorne tovarne so napravile v letu 1927 82 odstotkov vsega sladkorja v Sovjetski Rusiji; ves ruski pridelek sladkorne kampanje 1927 je dal 1 milijon 340.000 ton. To je toliko kot 89% predvojnne produkcije. Lastno nabavno ceno so znižali za 17 odstotkov. Iz kontraktov, ki so jih kmetje podpisali, je razvidno, da bo znašal s sladkorno peso obdelani svet letos 422.000 hektarov. Sladkorna produkcija se v Rusiji izredno hitro dviga.

Industrija.

Snia Viscosa. — To veliko podjetje umetne svile je svoj produkcijski program večkrat prenapelo in so morali podjetje v novembri 1926 sanirati. Sedaj ga bodo zopet reorganizirali in bodo že enkrat znižano glavnicno na novo reducirali, in sicer od 1 milijarde lir na 800 milijonov lir. Pozneje jo hočejo dvigniti zopet za 200 milijonov lir in bi znašala torej spet 1 milijardo. Dividende ne bodo izplačali; možno je pa vseeno, da bodo izkazali dobiček.

Železo in jeklo v Saarski kotlini. Kovinska industrija v Saarski kotlini more izkazati v letu 1927 lepe produkcijske dvige. Produkcija surovega železa je narasla napram letu 1926 za več kot 9%, produkcija surovega jekla za 8%. Znano nam je, da so tudi druge dežele Mednarodne zveze surovega jekla lani

dosti več producirale kot v letu 1926. Za Saarsko kotlino imamo sledeče številke:

	Surovo železo	Surovo jeklo	Plavži v obratu
	v milijonih ton		na koncu leta
1925	1'45	1'58	23
1926	1'62	1'74	26
1927	1'77	1'89	26

Alpine Montan. — Newyorška banka Whiteman and Co izdaja vsak mesec poročila o avstrijski Alpine Montan. Zadnje poročilo se tiče meseca januarja in pravi, da se je družbina produkcija premoga v primeri z lanskim januarjem dvignila za 8,5% na 91.000 ton, produkcija železne rude za 71% na 139 tisoč 600 ton, produkcija surovega železa za 29% na 38.600 ton, produkcija surovega jekla za 33% na 36.800 ton in produkcija valjanega blaga za 46% na 30.000 ton. Dvig je prav velik.

Denarstvo.

Hranilne vloge v Prusiji. V januarju so narasle hranilne vloge v pruskih hranilnicah za skoraj 220 milijonov mark; med tem denarjem je 59,2 mil. mark šlo za dobropis obresti. O gibanju hranilnih vlog v zadnjih letih nas pouči sledeči seznam, v milijonih mark:

Na koncu dec. 1925	1096'4
Na koncu dec. 1926	2018'9
Na koncu dec. 1927	2988'4
Na koncu jan. 1928	3207'9

Torej je bilo 31. januarja 1928 za skoraj 200% več vlog kot 31. dec. 1925.

Banca Marmaroš i. dr. Ta banka je med največjimi rumunskimi bankami. V pravkar priobčeni bilanci za poslovno leto 1927 izkazuje rekordne zaključke. Delniška glavnicna znaša 125 milijonov lejev, rezerve so dosegle 275 milijonov lejev. Brutodohodki so 241 milijonov, čisti dobiček pa znaša skoraj 53 milijonov lejev, kar odgovarja 14-odstotnemu obrestovanju. Hranilnih vlog ima banka skoraj za dve milijardi lejev.

RAZSTAVE IN SEJMI.

Ugodnosti za obiskovalce Praškega velesejma iz kraljevine SHS (od 18. do 25. marca t. l.). 50% popust na češkoslovaških in jugoslovanskih železnicah v vseh razredih vseh vlakov, izvemših luksuzne vozove. Kar se tiče prevoza blaga, katero se hoče na velesejmu v Pragi razstaviti, je na jugoslovanskih in češkoslovaških železnicah dovoljen tudi 50% popust. To blago se lahko uvaža v Češkoslovaško brez dovoznega dovoljenja in ni potrebno, da se za to blago izplača carina v gotovini, seveda pod pogojem, da se isto v dobi od 3 mesecev po zatvoritvi velesejma izvozi iz Češkoslovaške Republike zopet nazaj. Za carino se mora položiti jamstvo, kar se lahko zgodi tudi z garancijskim pismom. Velesejmska uprava je pripravljena, da v gotovih slučajih sama položi to carinsko jamstvo za razstavjalce proti poravnanju samo fiktivnih stroškov. Obiskovalci Praškega velesejma ne potrebujejo češkoslovaškega in avstrijskega vizuma na potnih listih, ker nadomešča velesejmska izkaznica pod spodaj navedenimi pogoji češkoslovaškimi in avstrijskim uradom potni list. Velesejmski urad preskrbi velesejmskim obiskovalcem udobno stanovanje v Pragi (v hotelu ali zasebno). Na ogrskih in avstrijskih železnicah bo dovoljen najbrže kakšen 25% popust. Jadranske parobrodne družbe so odobrile sledeča privilegija: »Dubrovačka parobrodna plovdba, akcijska družba u Dubrovniku« in »Jadranska plovdba d. d. u Sušaku« popust na ta način, da se potnik pelje v višjem razredu, plača pa vozno nižjega razreda, in »Brodarska akc. družba »Boka« u Kotoru« 50% popust. Mednarodna zrakoplovna družba v Pragi je dovolila obiskovalcem praškega velesejma 20% popust na vseh svojih progah na podlagi velesejmske legitimacije. Popust velja že 8 dni pred otvoritvijo in 8 dni po zatvoritvi velesejma. Vozne listke se lahko dobi v pisarnah te družbe v Beogradu, Budapešti in na Dunaju, za vožnjo nazaj pa samo v pisarni te družbe v Pragi.

Kar smo že v zadnji številki omenili glede spremembe tržnega reda, omenjamo tudi danes, da je mestna občina ljubljanska uvidela že leta 1924 nujno potrebo, da se obstoječi tržni red za mesto Ljubljana spremeni. Takrat je bilo določeno, da se bo vršila tozadevna anketa, ki naj bi tržni red spremenila tako, da bi odgo-

varjal duhu časa in potrebam mesta Ljubljane. Ta anketa je iz neznanih vzrokov odpadla. Ker imamo sedaj občinski svet, je podvzel gremij vse potrebne korake, da se leta 1924 nameravana anketa za spremembo tržnega reda čimpreje skliče, na katero naj se povabijo tudi zastopniki gremija, predvsem pa zastopniki sekcije trgovcev s sadjem in zelenjavo, na kateri naj podajo svoje predloge.

Vsi sprejeti predlogi, kakor tudi resolucije, v kolikor jih Gremij še ni izvedel, bo v teku prihodnjih dni sklepala eksekutiva ter podvzela vse potrebne korake za njih izvedbo. O poteku in uspehih bo Gremij članstvo obveščal potom posebnih poročil v Trgovskem listu.

Iz naših organizacij.

Občni zbor gremija trgovcev za politični okraj Novo mesto se vrši dne 25. marca 1928 ob 1. uri popoldne v veliki posvetovalnici mestne občine v Novem mestu z običajnim dnevnim redom. — Gremij trgovcev za polit. okraj Novo mesto.

Gremij trgovcev Celje je sklenil soglasno na svojem rednem letnem občnem zboru dne 14. februarja 1928 sledeče resolucije: I. Obratni čas v trgovinah. Odločno zahtevamo: 1. da g. minister za socialno politiko v sporazumu z g. ministrom za trgovino in industrijo določi delovni ter odpiralni in zapiralni čas v vseh trgovinah z 10 urami za celo leto enotno v skladu z določbo § 6., 6. odstavek, zakona o zaščiti delavcev z dne 28. februarja 1922, Službene Novine št. 128 iz leta 1922, ker ni posel po naravi in teži tak, da bi mogel delovni zmognosti poedinca tudi z ozirom na različnost telesne in duševne kreposti v tem času kakorkoli škodovati; 2. da se določi le 1. december — dan ujedinenja — kot edini državni praznik, ko morajo biti trgovine zaprte in 3. da se določi splošen nedeljski počitek v vseh krajih cele države brez vsake izjeme. II. Omejitve števila vajencev. Ker je dokazano, da se je število trgovskih pomočnikov tako pomnožilo, da je samo v Sloveniji na stotine nezaposlenih, ker se bo to število še vsako leto pomnožilo, ker omejitve v posameznih trgovskih gremijih ne more imeti zaželjenega uspeha, ker je tovarna trgovskih pomočnikov v trgih in podeželskih krajih in ker je ravno takih največ nezaposlenih in so ti v mestih neporabni, ker jim manjka tako splošna kakor strokovna izobrazba, zahtevamo, da g. minister za trgovino in industrijo v smislu § 100/a o. r. čimpreje v celi državi ali pa vsaj najmanj v Sloveniji omeji število vajencev in predlagamo v to svrhu sledeče besedilo: Članom trgovskih gremijev in zadrug, ki nimajo redno trgovskih pomočnikov, ni dovoljeno imeti vajencev. Trgovci z enim do štiri trgovskimi pomočniki morejo imeti enega vajenca, s pet do deset dva, z več kot deset tri vajence; smejo pa že sprejeti po preteku dveh let enega namestnika. Več kakor tri vajence ne sme imeti nobeden trgovec. III. Zaščitna carina. Skoro vsi naši tovarnarji računajo cene za svoje proizvode na podlagi inozemskih cen s pribitkom uvozne carine, izkoriščajoč visoko zaščitno carino. Morali bi pa te cene določati na podlagi lastnih nabavnih in izdelovalnih stroškov ter primernega dobička. Pri zadnjem — lahko bi se skoro reklo mimoidočem skoku — cene bombaža, so naši tovarnarji takoj podražili izdelke za 20 do 30%, inozemski pa samo za okoli 5%. Oni izkoriščajo ta položaj, da celo predpisujejo take brezobzirne pogoje svojim odjemalcem, katerih ne stavijo niti najoddaljeneje, niti nove inozemske tvrdke. Pri določanju zaščitne carine je vsled tega potrebna največja previdnost. Radi tega opozorimo z vsem povdankom vsa p. n. merodajna mesta in p. n. činitelje, ki vodijo pogajanja za trgovske pogodbe z inozemstvom in določajo tarifne postavke na uvoz blaga, katerega izdelujemo sami v naši državi, da se te postavke ne smejo določiti v taki visokosti, da predstavljajo privilegirano zaščito naših tovarnarjev in izključujejo popolnoma vsako tekmo inozemstva. — IV. Ukinitve prometnega davka. Najbolj nepriljubljen je davek na poslovni promet. On pospešuje neenakomerno dražinjo in ga torej ne plačujejo vsi državljani v eni in isti izmeri. Kolikor več-

krat preide blago iz ene v drugo roko, preden pride v roke porabnika, tolikokrat in pri vsakem prehodu od višjega zneska se mora plačevati. Naziranje svetovoznanih gospodarskih veličin, da je ta davek med vsemi najbolj nepravilen, je toraj popolnoma pravično in vseskozi utemeljeno. Odločno smo proti odobritvi zastave ravno tega davka za inozemsko posojilo, katero bi se odplačevalo 50 let, ker bi morala ta nepravilnost obstojati še celih 50 let. Pripomnimo pri tej priložnosti, da so pogoji za to posojilo gotovo prehudi, če ne celo poniževalni za našo državo. Obrnemo se z ravnokar navedeno utemeljivijo na vsa merodajna mesta, posebno pa na p. n. Narodno skupščino in na njen p. n. davčni odbor in na vsa druga p. n. upliva upravnna mesta s predlogom, da se davek na poslovni promet čimprej odpravi, nadomestilo pa poišče v kaki drugi dajlatvi, katera bo zadela državljanje samo enkrat in tudi te vse v eni in isti izmeri.

RAZNO.

Advokatski honorarji pri ameriških oprostivah zaplenjene lastnine. Pisali smo že, da so Amerikanci oprostili lastnino Nemcev in Avstrijcev, ki so jo med vojsko zaplenili, in dobijo oškodovanci to lastnino sedaj spet lahko nazaj. Da lastniki ne bi preveč trpeli vsled prevelikih odvetniških stroškov, so izdali Nemci tozadeven zakon o odvetniških honorarjih. V zakonu je izrecno ugotovljeno, da ne pristojata nobenemu odvetniku ali kakšnemu drugemu posredovalcu, ki se je trudil v interesu nemških klientov za oprostitev lastnine, večji honorar kot 3 odstotke vrednosti dotičnega objekta. Kdor stavi večje zahteve, napravi kaznjivo dejanje in so neveljavni vsi drugačni dogovori, h katerim so se nemški lastniki morda dali prisiliti. Iste honorarje bodo plačali najbrž tudi v Avstriji itd. Ta uzakonjena odredba se nam zdi zelo pametna.

Avstrijsko premogarstvo. Zveza avstrijskih premogarjev je imela občni zbor. Predsednik je na zboru povedal, da se je leto 1927 slabo zaključilo. Avstrijska premogovna poraba se je dvignila za ca 571.000 ton, premogovna produkcija pa samo za 138.000 ton in prodaja članskih rudnikov za 118.000 ton. Domača produkcija se zato ni mogla više povzpeti, ker je bila inozemska konkurenca prevelika. Zato so na občnem zboru poudarjali, da se mora propaganda za nakup domačega premoga nadaljevati.

Cosulich je prevzel Tržaškega Lloydja. Znana tržaška plovna družba Cosulich (glavnica 250 mil. lir) je prevzela Tržaškega Lloydja (Lloyd Triestino, glavnica 150 mil. lir). Glavnica bodo sedaj povečali. Fuzija ima namen, da racionalizira gradbo ladij in prekomorski pro-

met iz italijanskih pristanišč. Cosulichovemu podjetju pripadajo tudi tržaške ladjedelnice v Tržiču, družba Adria na Reki in italijanska zračna prometna družba Sisa. Cosulich prevzame vse ladje Lloydja, tri njegove ladjedelnice v Trstu in plovno družbo Marittima Italiana; upravljal bo sedaj najvažnejše prometne črte italijanskih jadranskih pristanišč v Levanto, Indijo, Vzhodno Azijo, v Severno in Južno Ameriko. V tržaških ladjedelnicah bodo vpeljali racionalno delitev dela, pocenila se bo obratna organizacija itd. Trst si od nove fuzije veliko obeta.

Drobne vesti. — Izplačila je ustavila znana krznarska tvrdka Moric Hertz v Leipzigu. Dolguje 350.000 mark. — Dunajska insolventna banka Nagel in Wortmann izkazuje 3,440.000 šilingov aktiv, od česar pride 1,400.000 šilingov na realitete in 1,200.000 šil. na debitorje. Pasiva so izračunjena s ca 8 milijoni šilingov. — Jugoslovanska Narodna banka je imela 22. februarja za 5 milijard in 340 milijonov bankovcev v obtoku, kovinsko kritje je znašalo 410 in pol milijona. — Češkoslovaška Narodna banka bo izplačala dividendo 225 Kč, kar odgovarja 7½-odstotnemu obrestovanju. — Češka Industrijska banka je imela v preteklem letu 22,380.000 Kč čistega dobička (leto prej 20,260.000). Raznim zakladom bodo nakazali 8,156.000 Kč, dividenda bo znašala 20 Kč, na novi račun bodo pripisali 3,066.000 Kč. — Avstrijski zvezni predsednik je imenoval dr. R. Reische na novo za predsednika Avstrijske Narodne banke. — Mednarodna družba spalnih vagonov bo najela obligacijsko posojilo v znesku štiri milijonov funtov. Obrestovalo se bo po 6%. — Nemška Hipotekarna banka d. d. v Berlinu izplačuje 10-odstotno dividendo. Glavnico so povečali za tri milijone na 8 milijonov mark. — Ameriški senat je sprejel bill o oprostivih med vojsko zaplenjene sovražne imovine, in je bila bila sprejeta sedaj tudi od reprezentančne zbornice. — Plovna družba Hamburg-Južna Amerika bo izplačala 8-odstotno dividendo. — Pripravlja se fuzija štirih velikih angleških električnih družb. Napravile bodo eksportni kartel, ki se bo obrnil slednjič tudi proti švicarski in nemški električni industriji. — Z delniško glavnico 385.000 funtov so ustanovili na Angleškem novo družbo umetne svile, imenovano North British Artificial Silk Co. — Angleški aviatik Hinkler je v 16 dneh priletel iz Anglije v Port Darwin v Severni Avstraliji, 16.640 km. Zanimivo je to, da je letel dan za dnem, brez odmora med etapami, od 7. do 22. februarja. — Ford bo prišel v aprilu v Berlin. Hoče izdelovati v Nemčiji avtomobile za eksport v Rusijo. — Naložba ameriškega kapitala v inozemstvu je narasla po podatkih

Foreign Policy Association na 14.500 milijonov dolarjev. Na Evropo pride 4327 milijonov, na Kanado 3922, na Južno Ameriko 2246, na Srednjo Ameriko 2914, na Daljni vzhod 726 milijonov dolarjev.

Borza dela v Mariboru. Od 26. februarja do 3. marca je pri tej borzi iskalo dela 103 moški in 44 žensk, prostih mest je bilo 78, delo je dobilo 19 moških in 17 ženskih, tedaj 36 oseb, odpotovalo jih je 51, odpadlo pa 1110; od 1. januarja do 3. marca pa je dela iskalo 1390 oseb, 664 mest je bilo prostih, delo je dobilo 387 oseb, odpotovalo jih je 1022, odpadlo pa 440.

Pri borzi dela v Mariboru dobijo delo: 14 hlapecev, 26 viničarjev, 10 majarjev, 4 vrtnarji, 4 krojači, 2 kovača, 1 mlinar, 2 brivca, 1 mizar, 1 mesar, 1 prekajevallec, več vajencev (mizarske, kamnoseške, slikarske in pekovske obrti), kakor tudi 2 kmečki dekli, 3 kuharice, 1 služkinja, 2 kuharici k orožnikom, 4 šivilje, 1 podnatarica, 2 vzgojiteljici, 1 varuška, 1 sobarica, 2 štikarici, 2 likalki.

Borza dela v Mariboru išče nujno 1 kovinotiskarja in 2 fotografa za takojšnji nastop službe. — Išče se zakonski par kot slugi za Srbijo. Oba imata opravljati hišna dela. Stanovanje in hrano imata v hiši in zraven tega tudi 800 dinarjev mesečno. Javiti se je Borzi dela v Mariboru.

DOBAVA, PRODAJA.

Dobave. — Direkcija državnih železnic, saobračajno-komercialno odelenje, v Ljubljani sprejema do 7. marca t. l. ponudbe glede dobave 1800 kg dekstrina. — Direkcija državnih železnic, gradbeno odelenje, v Ljubljani sprejema do 9. marca t. l. ponudbe glede dobave 15.000 kg portland-cementa. — Direkcija državnih železnic, mašinsko odelenje, v Ljubljani sprejema do 9. marca t. l. ponudbe glede dobave borovih plohov; do 12. marca t. l. glede dobave žičnikov, matic in bakrenih plošč; do 15. marca t. l. glede dobave bakrene plošče in kaučuk materiala. Predmetni pogoji so na vpogled pri odelenjih te direkcije. — Vršile se bodo naslednje ofertalne licitacije glede dobave mesa za čas od 1. aprila do 30. septembra 1928 in sicer: Dne 10. marca t. l. pri Komandi mesta v Slov. Bistrici; dne 13. marca t. l. pri Intendanturi Dravske divizijske oblasti v Ljubljani; dne 14. marca t. l. pri Komandi mariborskega vojnega okruha v Mariboru in pri Komandi celjskega vojnega okruha v Celju; dne 15. marca t. l. pri Komandi mesta v Ptuj; dne 10. marca t. l. pri Komandi vojnega okruha v Karlovcu; dne 12. marca t. l. pri Komandi Savske divizijske oblasti v Zagrebu; dne 13. marca t. l. pri Komandi vojnega okruha v Varaždinu; dne 14. marca t. l. pri Komandi mesta v Čakov-

cu; dne 15. marca t. l. pa pri Komandi mesta v Sušaku, pri Komandi mesta v Murski Soboti in pri Komandi mesta v Dolnji Lendavi. — Dne 14. marca t. l. pri Upravi radionice III. armijske oblasti v Skoplju glede dobave raznega materijala (železo, pločevina, strojno olje, klej, kolofonija, vijaki, boraks, žica, žebliji itd.). Dne 17. marca t. l. pri Komandi Dravske divizijske oblasti v Ljubljani glede dobave 10.610 kg svinjske masti.

Predmetni oglasi z natančnejšimi podatki so v pisarni Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani interesentom na vpogled.

TRŽNA POROČILA.

Mariborski trg, dne 3. marca 1928. Kljub slabemu vremenu je bil ta trg izredno dobro založen in obiskan. Prišlo je 77 slaničarjev na trg, ki so prodajali meso in slanino po običajnih cenah. Tudi pri domačih mesarjih se cene niso prav nič spremenile, čeravno morajo plačati od 1. marca naprej v mestni klavnici 50 Din (dosedaj 25 Din) za klanje vsake živine, pri svinjah morajo plačati 7 Din za vsako zaklano svinjo. Vse te pristojbine so namenjene na korist oblasti uprave. — **Perutnine in drugih domačih živali** je bilo samo okoli 200 komadov. Cene piščancem, kokošim, racam, gosim in puranom so bile ravno tako visoke, kakor so bile pretečeni teden. Domači zajci so se prodajali po 10 do 20 Din, grlice pa po 25 do 30 Din komad. — **Krompir, zelenjava in druga živila, sadje, cvetlice, sadike.** Krompirja je bilo samo 5 voz na trgu. Cene so mu bile, kakor dosedaj, 0,75 do 1,75 Din za 1 kg. Zelenjave in drugih zelenjav je bilo izredno veliko. Cene, ki so sedaj skoraj stalne, so bile hrenu 6 do 8 Din kg, glavni solati 0,50 do 4, kolerabi 1 do 3 za komad, endiviji 1 do 1,25, ohrovu 0,50 do 1,50, kolerabi 0,50 do 2 Din komad, kislemu zelju 4, kislji repi 2, surovemu maslu 36 do 40, kuhlanemu 44 do 48, čajnemu 50 do 60 Din za 1 kg. Sadju: jabolkom 7 do 12, posušnim slivam 10 do 12 Din kg, imonom 0,75 do 1,50, pomarančam 1,50 do 3 Din komad, orehom 40, dateljem 24 do 32 Din kg. Cvetlice so še vedno zelo drage, t. j. 5 do 25 Din, z lonci vred 15 do 75 Din komad. Tudi na tem trgu je bilo precej sadik, kakor češpelj, jabolk, marelic in breskev na prodaj. Cene so bile 10 do 25 Din komad. — **Lesena roba.** Cene so bile 1 do 125 Din za komad. Videti je bilo pa tudi veliko pletenih košar, jerbasonov, peharjev, cekarjev, ki so se prodajali po 5 do 25 Din komad. Ker se pomlad približuje, prinašajo kmetje že sedaj svoje lastne izdelke (kakor lesene grablje in vile v mesto in jih prodajajo po 8 do 12 Din komad. — **Slama in slani.** V sredo 29. februarja so kmetje pripeljali 11 voz slane in 2 voza slame na trg. Cene so bile 75 do 95 Din, slami 45 Din za 100 kg. V soboto 3. t. m. je pa sejm izostal radi slabega vremena.

Trg sliv v Brčkem. Brčko je najvažnejši trg za naše slive. V času od 13. do 17. februarja so pripeljali tja na trg 82.000 kg sliv, dnevna cena je bila Din 2'80 do 3. Za dom so prodali 6500 kilogramov, v Češkoslovaško 35.500 kg, na Poljsko 15.500 kg, v Nemčijo 51.000 kilogramov, v Avstrijo 66.000 kg, v Italijo 43.000 kg itd. Seveda se je prodaja vršila tudi še iz prejšnjih zalog. Vsega skupaj so prodali v teh dneh 222.500 kilogramov sliv.

Veletrgovina
A. ŠARABON
v Ljubljani
priporoča
špecerijsko blago
raznovrstno žganje, moko in deželne pridelke. - Raznovrstno rudninsko vodo.
Lastna pražarna za kavo in mlin za dišave z električnim obratom.
Ceniki na razpolago!

VINOCEIT
tovarna
vinskega kisa, d. z o. z., Ljubljana
nudi
najfinejši in najokusnejši namizni kis iz pristnega vina.
Zahlevajte ponudbo!
Tehnično in higijenično najmoderneje urejena kisarna v Jugoslaviji.
Pisarna: Ljubljana, Dunajske ceste 7a, II. nadst.

VELETRGOVINA
kolonijalne in špecerijske robe
IVAN JELAČIN
LJUBLJANA
Zaloga svoje prazene kave, mletih dišav in rudninske vode.
Točna in solidna postrežba!
Zahlevajte cenik!

Malinovec
zajamčeno pristne, izborne kakovosti, izdelan samo iz pravih gorskih malin, kakor tudi neoslajen MALINOV SOK (Succus), prodaja v vsaki množini po zmernih cenah tvornica
„ALKO“
družba z o. z. LJUBLJANA, Kolizej.

TISKARNA MERKUR LJUBLJANA
TRG.-IND. D. D. Se priporoča za tisk vseh trgovskih, obrtnih, industrijskih in uradnih tiskovin. * Tiska časopise, knjige, brošure, cenike, tabele, vabila, lepake, poselnice itd. * **LASTNA KNJIGOVESNICA.** * TELEFON. 5T. 2552. **GREGORČIČEVA 23**